

розслідування фактів умисного заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 07.04.2020).

2. Лахова О.В. Кримінальна відповідальність за заподіяння легких тілесних ушкоджень, побоїв, мордувань: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро, 2017. 212 с.

3. Загородній І.В. Розслідування злочинів, пов'язаних із нанесенням тілесних ушкоджень: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2018. 243 с.

4. Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17 січ. 1995 р. № 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95> (дата звернення: 07.04.2020).

УДК 343.61(043.2)

Смаль К.Б., студентка,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна
Науковий керівник: Степаненко О.В., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА

На даний час в Україні досить актуальною є проблема самогубства. Зазвичай самогубство є результатом сімейних, матеріальних, психологічних проблем, але також може бути наслідком кримінального правопорушення – доведення до самогубства, відповідальність за яке передбачена статтею 120 КК України.

Об'єктивну сторону вказаного злочину становлять діяння у формі жорстокого поводження з особою, шантажу, систематичного приниження її людської гідності або систематичного протиправного примусу до дій, що суперечать її волі, схиляння до самогубства, а також інших дій, що сприяють вчиненню самогубства [1, ст. 120].

Проблемою, з якою стикаються при застосуванні зазначеної норми, є відсутність у КК України визначення поняття «самогубство». Серед науковців існують різні погляди стосовно цього поняття. Досить загальним є трактування самогубства як свідомого самостійного позбавлення себе життя, спричиненого власноруч [2, с. 33].

У кримінально-правовій науці існують різні точки зору і стосовно

об'єкта злочину, передбаченого статтею 120 КК України. Більшість науковців схиляються до думки, що безпосереднім об'єктом доведення до самогубства є життя та здоров'я людини. Деякі вчені, зокрема О.А. Гусак, вважають, що об'єктом даного злочину також можна вважати суб'єктивне право особи на свободу вибору щодо розпорядження власним життям. Адже дії, які психологічно сприяють вибору потерпілим такого варіанту поведінки, який бажаний особі, що здійснює такі дії, а не самому потерпілому, хоча не порушують право особи на вибір, але посягають на свободу волевиявлення індивіда щодо реалізації права на вибір [3, с. 173].

Додатковим об'єктом злочину, передбаченого статтею 120 КК України, можна вважати гідність особи. Адже винний, здійснюючи психологічний вплив, викликає у особи стрес, депресію, беззахисність і страх, які і стають наслідком рішення особи позбавити себе життя.

Важливим питанням є також суб'єктивна сторона даного злочину, оскільки думки науковців щодо цього питання також різняться. Деякі вчені вважають, що доведення до самогубства може бути вчинене як у вигляді умислу, так і необережності [4, с. 889]. Ю.О. Уколова вважає, що доведення до самогубства характеризується необережною формою вини у формі злочинної недбайливості [5, с. 24]. Інші науковці, зокрема О.А. Гусак, зазначають, що доведення до самогубства або замаху на нього може бути вчинене лише у формі прямого умислу. Оскільки для кваліфікації зазначеного злочину необхідно встановити цілеспрямовані дії особи, які зумовити бажання потерпілого позбавити себе життя. Тобто дії винного повинні відображати його бажання зумовити саме таку поведінку потерпілого [3, с. 174].

Варто зазначити, що досить складним є встановлення причинного зв'язку між діями винного та смертю потерпілого. В даному разі важливим джерелом доказової інформації є результати судових експертиз. Зокрема, фахівці проводять посмертну судово-психологічну експертизу. Під час експертизи реконструюються життєві обставини, стан здоров'я та душевний стан, що передували смерті особи, досліджуються раніше вчинені спроби самогубства, ставлення до алкоголю та наркотиків, інші важливі чинники. Тобто обґрунтовується думка про те, чи були в цієї людини підстави для прийняття рішення про добровільне позбавлення себе життя. Експерт вирішує, чи був у особи, яка за слідчою версією вчинила самогубство, у останній період психічний стан, який міг спричинити самогубство та які причини такого стану [4, с. 890].

Досить цікава пропозиція щодо удосконалення ст. 120 КК України була внесена проектом Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту прав і свобод дітей» від 08.08.2017 р., який передбачав доповнення зазначеної статті такою кваліфікуючою ознакою як «вчинення з корисливих мотивів». Таке діяння завжди вчиняється з прямим умислом, адже винний чітко усвідомлює, що у разі

самогубства потерпілого він отримає можливість заволодіти певними коштами, майном тощо. Проте даний законопроект був відкликаний 28.08.2019 р.

Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що доведення до самогубства є досить специфічним злочином, оскільки це єдиний злочин проти життя особи, що не охоплюється поняттям «вбивство», оскільки вчиняється самим потерпілим. Але через специфічність елементів складу даного злочину у теорії та практиці виникає чимало проблем та суперечностей, пов'язаних особливостями способів доведення до самогубства, форми вини тощо. Також доволі актуальним та недостатньо дослідженим є питання доведення до самогубства в соцмережах.

Отже, дана проблема є досить цікавою та привертає увагу багатьох вчених. Проте існування певних прогалин у законодавстві зумовлює необхідність подальшого дослідження цього питання з метою їх усунення.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

2. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 9. С. 33.

3. Гусак О.А. Об'єкт доведення до самогубства: сучасний погляд. *Вісник Одеського національного університету. Правознавство*. 2012. Т. 17. Вип. 1/2 (16/17). С. 171-175.

4. Кривоконь Д.А. Доведення до самогубства: кримінально-правовий аналіз. *Молодий вчений*. 2017. № 11. С. 888-892.

5. Уколова Ю.А. Проблеми кваліфікації доведення до самогубства як злочинного діяння : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08. 2008. С. 24.

УДК 343.5(043.2)

Стась М. Е., студент,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна
Науковий керівник: Степаненко О.В., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ САНІТАРНИХ ПРАВИЛ І НОРМ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ІНФЕКЦІЙНИМ ХВОРОБАМ ТА МАСОВИМ ОТРУЄННЯМ

В умовах загальносвітового карантину дуже актуальним постає питання кримінальної відповідальності за його порушення. 17 березня